

## Jedan

Počelo je u novembru. Bar mislim da je bio novembar, i recimo da se tada prelomilo. Padala je kiša, toga se sjećam, ali takav je novembar. Tako je jer to je jesenji mjesec i tu nema pomoći. Mada, novembar u suštini nije najgori mjesec u godini. Svi kažu da jeste, da je dan tad kratak, da je kišno i hladno i općenito sranje od vremena. Ali, nije to. Problem je u Danu mrtvih, koji je odmah na početku i koji zasere stvar u fundamentu. Kad se samo sjetim. Svi stojimo oko groba, najprije oni s materine, a onda s ćaćine strane. Dvapat se posvađamo kod materinih, dvapat kod ćaćinih. Tamo čekamo da bakice zapjevaju, molimo te, usliši nas. Djed leži u zemlji i tiho je. Normalno da je tiho, kad je već mrtav i u glini. Bio sam skroz mali kad smo ga sahranjivali i sjećam se da je zemlja bila crvenkasta i elastična i da je tada lilo ko iz pičke. I da je starac, dok je još bio živ, bio dosadan, i da je sjedio pred svojom dolenjskom bajtom s palicom u ruci i gledao s dosadom, ali sam ga volio bez obzira na to. Desno od njega, na drvenoj klupici, rasla je kruška, nekakva stara sorta, tepka ili nešto tako, pod njim travnat utabanik, a iza mene, koji ga gledam uzbrdo iz tog utabanika, drvena šupa za alat, plugovi i takve stvari, i presa za grožđe i jabuke. Dugo sam mislio da je morao postojati poseban razlog za to što sam volio staroga, a sada, kad imam Simona, čini mi se da i djeca moraju voljeti starije, mislim uopće rodbinu, i da je to bilo to. Premda, možda je on stvarno bio dobar, ne znam, nekako je mrko gledao.

Hladno nam je, jer snijeg pada, kao po pravilu. Onda idemo kod rodbine s očeve strane, a mati onako suzdržana jer joj sve to ide na živce. Jedemo štrudlu. Stariji piju vino i dogovaraju se, a mi djeca pijemo mlijeko ili sok od razmućenog sirupa. Ja sam pio sok, pošto se na mlijeku napravila kožica pa to nisam mogao progutati. Od mlijeka sam pio samo alpsko, na njemu nije bilo kožice, ili je bila skroz tanka jer se kasnije pojavi. Druga djeca piju mlijeko i sok, jedu kobasice i štrudle, skoro pa sve odjednom. Pravo mi je čudno da ne povrate. Skoro ništa ih ne razumijem, jer zavijaju na dolenjski, ali nisu pizduni, fino se igramo. Nikad se nismo potukli, pa bi mi kad smo krenuli kući bilo malo žao što idemo, jer to je bio jedini dan u godini kad nisam morao na spavanje tačno u osam uveče. Kad dobro razmislim, na živce mi je išao samo prvi dio dana, ono s grobovima, i tiho sranje između staraca na početku večere, sve dok je trajalo, kad je mama svakako tražila svađu, ali sam na to malo zaboravio jer sam se igrao s onom rajom i sjetio se toga tek kad smo se vraćali kući. Tužno bi šutjela, uvijek, svake godine, a stari je, sav ljubičast, staklasto zurio kroz šoferšajbu, malo i zato što se popilo, i stiskao je volan. Rekoh sebi, jednom će je ubiti, i bi mi pravo čudno kako ona to ne kontata. Uglavnom, to je bilo kod Višnje Gore, kad smo se probijali starom cestom prema Grosuplju, jer tada naravno još nije bilo autoputa.

Tako da, što se toga tiče i nije mi tako nerazumljivo da je za mnoge taj novembar najgori dan u godini, jer mi se, kad sam gledao okolo po grobovima, učinilo da su svi u sličnom kurcu i da kriju traume koje će pokuljat baš na te Sve svete, kao da oni u rakama time hoće da im se osvete. Kao da se nisu dovoljno mlatili dok su bili živi. Mora biti nešto oko tog prvog novembra, jer kad bi zavisilo samo od vremena, ni decembar nije ništa bolji pa niko ne kuka.

A, eto tako je, iako, kad još malo promislim, teško je stoposto reći, ali počelo je u novembru. Tada je sve izbilo samo, tako da se sve vidjelo – ma, mislim, nije se vidjelo odmah, ali to sada znam kad pogledam unazad, a krenulo je prije, i to bogzna kad. Može

biti da uopće nije krenulo ove godine, nego onda kad se rodio Simon, jer to je baš neka prelomna tačka, ili kad smo Maja i ja krenuli hodati, to bi isto moglo pokrenuti stvar. E sad, da je ta kombinacija bila sudbonosna meni se ne čini baš skroz vjerovatno, ili možda jeste vjerovatno, samo se meni unatoč svemu ne da o tome razmišljati. Onda ispada bolje da je to bilo otkad sam se rodio, ili čak prije. Da ja nisam imao ništa s tim, ni ja ni Maja, što izgleda sasvim okej, jer onda niko ne bi bio ništa kriv, i vjerovatno ima nešto u tome, da te stvari idu s koljena na koljeno. Da je, recimo, počelo kad se rodila moja majka, ili njena, ili još njena pra pra pra majka. Jednom, tamo nekad na prelazu iz robovlasništva u feudalizam, ili još prije toga. Kad su se prve gljive ispele na kopno i iz njih se rascvjetale u nekakve orhideje, pa onda čudo nad čudima kad su naprdile dovoljno kisika da poguraju dinosauruse i druge zvijeri. Može biti da je to bilo od samog početka, a možda je to sudbina ili nešto slično. Sasvim je moguće da je počelo skroz na početku, onda kad je razjebalo materiju. Bum i od tada dalje, i sve, mehanički gledano zašto-zato. Jer, da se stvar rastjerala tako kako jeste i nikako drukčije, i da nije furala kao što je, tako kako jeste i nikako drukčije, ni grama lijevo ni grama desno, nego direkt tako kako jeste, onda mene ne bi ni bilo, a kad mene ne bi bilo, onda ne bi bilo te jebanije. Jer svaka posljedica mora imati uzrok i svaki uzrok je posljedica nečega i to uzročno-posljedično izdrkavanje u rikverc te neizbježno dovodi do prapizdarije. Što više vrtiš i što se više pitaš, kad je, jebemti, kad je krenulo loše, to si više uštrojen i mlatiš sebe po glavi kako si mogao biti tako slijep i ništa drugo. Što znači da je bezveze utvrđivati kad je šta počelo i ko je kriv i sve to skupa.

U najboljem slučaju možda možeš odrediti momenat od kojeg je sve nepovratno krenulo, ili momenat kad si vidio da je sve krenulo pogrešno, a bio je novembar kad smo iznajmili onaj stan.

Iako to tek sad znam, naknadno, a tad nisam znao. Što znači da je onda i to bezveze.

Znači, onda, da je padala kiša jer je bio novembar i tako to. Spustili smo se, i to prvo nekretninaš, zatim Maja, a onda ja, po

klizavim stepenicama u nisko prizemlje, koje je bilo podrum, odnosno kotlovnica, samo što ni to tada još nisam znao. Jer poslije toga, kad je došlo do pizdarije, išao sam, odnosno Maja je išla u općinu da provjeri kako i šta, a ja sam čuvao maloga. Nečija majka je sjedila u katakombama među policama s papirima i bjelodano iznijela nešto o našem, odnosno našem iznajmljenom stanu.

“Da, vi uopće ne biste smjeli tamo stanovati. Tamo je ložio-nica.”

“I šta sad”, rekla je Maja, “jer mi tamo stanujemo?”

“Ne znam”, rekla je, “ne biste smjeli.”

Simon je spavao u autu, tamo smo ga i ostavili. Jedino u autu je htio zaspati, inače nikako. Jednom sam izračunao da me njegovo uspavlivanje dođe oko pet eura. Dva kruga oko ljubljanske obilaznice, jedno pedeset kilometara, i to ako vozim skroz polako, osamdeset. To bi bilo tako čak i da ne potrošim za benzin, jer kad uspavljuješ dijete autom, fol je u vremenu a ne u brzini. Kad bih se rolao oko Ljubljane sa šezdeset, svi bi drugi poludjeli, posebno kamiondžije. I sad su mi blicali da se nosim s puta. I još treba uvažiti i to da, ako se kazaljka trese na osamdeset, u stvari smo išli sedamdeset, a to i nije neka brzina. Onda je otišao i osigurač, pa se kazaljka, normalno, više nije pomjerala, iako se još drmala, samo na nuli, ali dotad sam već razvio osjećaj za približno osamdeset. Jasno nam je bilo i da to ubrzo nećemo moći priuštiti, jer jedno takvo spavanje dnevno iznosi sto pedeset eura mjesečno, i kad sam to sračunao, uhvatio me strah. Pa to je skuplje od vrtića, s tim da tamo dobiješ doručak, užinu, ručak, još jednu užinu i vježbe plesa... Dobro, njih treba dodatno platiti, kao i engleski, trodnevnu školu u prirodi, skijanje i slične stvari. U osnovi sve osim hrane i čuvanja.

“To je to”, rekao je nekretninaš, “trosoban stan. Dosta prostora, svjetlo, a prije svega izrazito povoljno.”

Išao je za nama i mljeo, dok smo nas dvoje istraživali tih pedeset trosobnih kvadrata. Svjetlo je bilo za kurac, to sam kao likovno izvježban čovjek već znao, odnosno vidio. Da će veći dio

dana trebati paliti žarulju. Ali, nisam ništa rekao, ionako je bezveze. Neće biti ništa svjetlije.

“...ali prije svega zato što stanu ništa ne fali, baš suprotno, ima...”

Kuhinja sa uglom za objedovanje i dnevna soba, sve u jednom, što bi po nekoj logici bila soba i po, iako je naoko to samo jedna soba, onda špajz, zahod s kadom i još jedna soba koja nije bila cijela soba jer je imala devet kvadrata, a da bi bila soba mora imati deset, to sam saznao kasnije, kad sam počeo istraživati stvar, odnosno kad je to uradila Maja. Tada nisam, a ovaj je i dalje izlagao svoju teoriju o trosobnom stanu.

“...jedna i po i pola i jedna su tri... i to sve za samo tristo eura mjesečno. Takvu kiriju nećete naći nigdje na rubu Ljubljane. U Šiški, za Bežigradom... svugdje bi ovakva stvar bila petsto. I u Fužinama.”

To je bila istina, to ništa nije slagao, jer zaista smo išli svuda, pa sam znao. Nije slagao ni za Fužine. Tamo sam prvo otišao, jer sam mislio da će kod južnjaka biti najjeftinije. Pa i nije bilo neke razlike, samo što su stanovi bili malo više razvaljeni, prije svega parketi. Da ne znaš, možda to ne bi ni primijetio jer nisi pažljiv, i da nisi jednom pomagao parketaru u brušenju i lakiranju; cijelu sedmicu me boljela glava od onog otrova. Likovi s Fužina preko njih stavljaju tepihe, pa se ispod skupi vlaga. Tepih tukne li tukne, od zraka, od sarme i čarapa, sa svih strana, ali u određenom trenutku više ne može i popusti. Kad ovi razgule, one daščice od parketa možeš samo zamijeniti, nema više nikakvog smisla ni brusiti ih ni lakirati.

“Znaš, sinko, uglavnom su svi pametni, i kažu da može, a u stvari ne može”, objašnjavao je majstor drvenih daščica, zaboravio sam njegovo ime ali zapamtio sam da ni jedne sekunde dok je lakirao nije stavio masku i sigurno je medicinski fenomen to što je doajen uopće bio živ. U ruci, na dlanu, držao je trulu lajsnicu. Kao da mu je u ruci mrtva ptičica: “Pogledaj, to je skroz trulo, skroz”, gurao mi ju je pod nos. “A ako je baš dibidus trulo, ne možeš, nemaš šta brusiti jer se osipa na ivicama, zato što je kao guma i ne

može primiti lak... Evo, vidiš...” Uzeo sam je u ruku, samo da ga smirim.

“Aha, pa stvarno.”

Bila je stvarno mokra, to se dalo osjetiti.

“To, sinko moj, ne možeš brusiti, jer...”, i tako dalje.

Izdržao sam dva dana s njim. Treći dan je krenuo s pričom da će on samo motorkom ugrubo izrezat nekoliko komada drveta koji su falili u uglu, na koje ionako dođe kuhinja pa je onda svejedno, te da ja to držim a on će bruum, bruum. I sad, gledam ja njega. I dobro, neki ljudi to znaju, pa bi možda čak i uzeo tu drvenu kocku, malo veću od Rubikove, pa da je izoblikuje, možda je to praksa, jer kad ideš u lunapark na onu neku zajebanu vrtešku, a ona se vrti pravo zajebano brzo, i uz to ti se čini da to nije pametno, ali vjeruješ i ideš tamo i po običaju ne blejiš, ili odletiš s njom u kosmos, ili ako ideš na operaciju ne znam čega, recimo kamena u bubregu i onda ti profić u bijelom fino objasni kako će ih kroz guzove donijeti na svjetlo dana i da se ništa ne bojiš jer se to danas tako radi, kažeš okej i digneš šupak – ali gledam ja njega, tog holcera, i sad kažem, uzeo bih to drvo kad on ne bi imao tri prsta na ruci, i to tri na lijevoj i tri na desnoj, ali jedan od ta tri na desnoj je ukočen, tvrd i štrči prema vani po nekim vrlo čudnim uglom.

“Oprostite...”, rekao sam i sklonio ruku.

“Pa čega se bojiš?”

“Oprostite... ne znam...”

“Pa šta se bojiš?” Unio mi se u lice.

“Ja to radije ne bih...”

“Pa šta se bojiš?”

I nisam. Stari se razočarao jer sam je uzeo sa dva prsta lijeve ruke, i nekako smo počupali ono viška, i on do užine više nije ni riječ govorio sa mnom. Onda sam klisnuo. Prije ili kasnije opet će probati, to je bilo jasno.

Zato sam sada najprije pogledao parket. Lijepi veliki komadi bijelog drveta. Javor, ili nešto slično. I, našao sam jedan čep, ova-

kav metalni okrugao u jednom uglu, ali mi se nije dalo pitati zašto je tamo, jer na kraju krajeva ionako nismo kupovali stan, iako sam mislio da ga nećemo ni iznajmiti. Šta mu može biti, pomislih, šta se u pola godine tako strašno može dogoditi? Šta ako ga samo iznajmiš, pa ti je svejedno, mislim, ako ima šta sporno, ideš van i zaboli te. Što se mene tiče, nek bude sve od čepova. Samo da u tom momentu nije govno, da nema nekih akutnih problema. Pa ionako sam gledao samo da bih nešto radio, da bi Maja mislila da nešto radim i da učim o tome. Pa sam razmišljao je li to javor ili nešto drugo, i izgledao sam pametan i zabrinut. A onda sam otkrio čepove po uglovima svih soba.

“Ovo je javor, zar ne?”, pa sam lupio nogom po tlu.

“O, ne razumijem vam se ja u parkete”, rekao je i krenuo treptat očima. Kao da mu je nešto upalo u njih. “Ali znam, to stvarno znam, da je bio među skupljim. Vidite da je ko nov? I to parket, ne laminat.”

Javor ko bog.

Otišli smo u kupatilo, gdje su bile pločice, skuplje, neodređene boje, nešto između sive i smeđe, zahvalne za čistiti ali ružne ko smrtni grijeh, i na kraju smo završili u dnevnoj sobi, za stolom čija je boja bila jednaka podnoj, pa sam pomišljao da kažem je li i on od javora, samo nisam, jer bi izgledalo kao da ga zajebavam, iako mislim da je bio. Stali smo oko njega i nešto se vrpeljili, ja još najmanje, ja sam se isključio. Onda je Maja pitala koliko traži za kiriju i on je ponovio, a Maja, da, hm, u redu, a da li bi se dalo nešto jeftinije...

“Znate kako je, gospođo, nigdje nećete naći za te novce... I to je još samo zato što treba platiti pola godine unaprijed, inače nema šanse. Jer je tako jeftino. To je uslov.”

To sam već znao da treba, jer je i prije nego što smo došli gledati to rekao, pa smo bili spremni na to, inače bismo odmah pali na glavu zbog toga. Gdje, kakvi su to sad fazoni, šest mjeseci unaprijed? Hajde, dobro, dva mjeseca... Da sam ja bio na telefonu, nekako bi to i bilo, ali se Maja i dalje dogovarala. I sve nešto klimala glavom i rekla čujemo se.

“To je skoro dvije hiljade”, rekao sam kad mi je rekla kako i šta, “i to unaprijed, u komadu. Šta je njemu, je li lud?”

“Malo manje”, ali da je okej, istinabog nije baš jednostavno, ali jednom daš pa si miran, niko te usred ručka ne maltretira...

“...pa i kad ti kaplje s oluka.”

“...i imaš dosta prostora za disati i za svojim stolom.”

Dobro, to je sve istina, ali ja sam još mislio da se zajebava, jer otkud sad njoj ili meni odmah dvije hiljade eura, pa sam pomislio nema ništa od toga. Za dva dana ga je još jednom zvala da pogledamo, pa smo išli tamo, u Jamu, odnosno na Jamu, valjda se kaže na Jamu, na rub Ljubljane, malo je to seljačija.

“Na takoreći elitnu lokaciju, gdje nema gradske buke i bla bla...”

Zaboravio je reći da nema ni gradskog autobusa. Jer je to seoce na ničijoj zemlji. Za lokalno gradsko saobraćajno preduzeće, za Viator grad se završava na Guncljama, poslije su, jedno dva kilometra naprijed, Stanežiče, i onda Jama još jedan kilometar, a onda ništa sve do Medvoda, gdje je opet autobus. To sam kasnije skonto, tek kad nam je otišao motorić za brisače na hjundaiju, a bila je kiša pa sam morao pješke. Mercedes je neko vrijeme uglavnom bio ispravan. U redu, tada smo bili tek započeli, pa sam si rekao “idem”, da ne kaže da mora sve sama i da se ništa ne trudim, premda je ionako bezveze, jer nemamo.

Kad smo odlazili, Simon je još spavao. Auto je upalio iz prve. Parkirao sam ga na natkriveno parkiralište, mada je bilo označeno brojkama, ali jebiga, kiša je, da barem kablovi budu suhi.

“A gdje ćeš pare naći?”

“Posudila sam od svojih. Mjesečno ćemo im vraćat, pa je onda svejedno što treba unaprijed dati.”

Fino, pomislio sam, ionako me oni smatraju sasvim dovoljno bijednikom, ali sam šutio, pa kao da sam išta mogao reći?

“Sita sam toga da se ne mogu okrenuti u stanu, pa onog vecea, pa da nemam ni ogleđala, ni lavaboa...”



Jedno pet minuta je nabrajala čega je sve sita. Ja sam šutio jer mi se nije dalo svađati, a i zato što je u suštini sve bilo istina, i meni je sve to skupa blago išlo na živce pa radije o tome nisam ni razmišljao.